

Nová klasifikácia gingivitíd

New classification of gingivitis

Đurovič, E., Kluknavská, J., Timková, S.

doc. MUDr. Eugen Đurovič, DrSc., MDDr. Jana Kluknavská, MUDr. Silvia Timková, PhD., 1. stomatologická klinika Univerzítnej nemocnice L. Pasteura a Lekárskej fakulty P. J. Šafárika v Košiciach

Abstrakt

Autori v prehľadovom článku predkladajú novú klasifikáciu gingivitíd ako časť novej klasifikácie chorôb parodontu. Nová klasifikácia vznikla v r. 2017 a bola vypracovaná prvou pracovnou skupinou Workshopu. Autori v závere predkladajú základnú literatúru na pochopenie klasifikácie gingivitíd a všetky dostupné literárne pramene k problematike klasifikácie ochorení periodoncia.

Kľúčové slová: klasifikácia, ochorenie periodoncia, gingivitis.

Abstract

The authors present a new classification of gingivitis as part of a new classification of periodontal diseases. The new classification was worked out in 2017. In conclusion, the authors introduce basic literature review for understanding the classification of gingivitis and all available literary sources on the classification of periodontal diseases.

Key words: classification, periodontal disease, gingivitis.

Úvod

Od polovice minulého storočia sme u nás používali klasifikáciu gingivitíd ako súčasť klasifikácie chorôb parodontu podľa Kostlána a Škacha. Vychádzala z pôvodnej koncepcie a klasifikácie podľa Glickmana. Podľa tejto klasifikácie sme pracovali do roku 1999, keď bola prepracovaná a Americká periodontálna akadémia uviedla do života novú klasifikáciu chorôb parodontu vrátane chorôb gingívy. Jej jednotlivé zložky boli pojaté do Glickmanovej prepracovanej koncepcie a diela Carranzu a spoluautorov. Časom prax ukázala, že pod vplyvom nových poznatkov získaných z výskumu a klinickej praxe (rad systémových ochorení, imunologických porúch, autoimunitných chorobných stavov, genetických poznatkov a hereditárnych syndrómov), nastupujú faktory, ktoré silne ovplyvňujú klinické obrazy chorobných stavov gingívy. Vedecký výskum orálnej mikrobiológie priniesol nové poznatky do etiopatogenézy gingivitíd. Na základe týchto súvislostí sa mení a zlepšuje klinická diagnostika, upravuje sa diferenciálna diagnostika a menia sa liečebné postupy. Na základe uvedeného 26 expertov WHO prepracovalo, doplnilo a zmenilo klasifikáciu

ochorenia gingívy, ktorá vstúpila do platnosti od roku 2017.

Charakteristika

Nástupom novej klasifikácie budeme postupne používať novú terminológiu parodont. Ochorenia parodontu v podstate ponímajú dva všeobecne známe stavy: či dochádza k porušeniu dentogingiválneho spojenia, alebo k úbytku kostnej hmoty. Choroba gingívy sa považuje za reverzibilný stav, ktorého jednou z foriem ochorenia je gingivitis. Gingivitída je najbežnejšou formou periodontálneho ochorenia u detí a dospelých. Podľa hodnotenia orálneho zdravia sa vyskytuje v 70 až 80 % populácie dospelého obyvateľstva. Výsledkom progredovania gingivitídy je periodontitis.

Klasifikácia zdravej gingívy a jej chorobných stavov

1. Zdravé periodoncium delíme:

A. na klinicky zdravé a intaktné periodoncium

B. na klinicky zdravú gingívu a vymedzené periodonciom, pacient so zdravým parodontom

- C. i. pacient so stabilnou parodontitis
ii. pacient bez parodontitis

2. Gingivitis – indukovaná zubným plakom: intaktný parodont; redukovaný parodont a pacient bez parodontitis; redukovaný parodont u pacienta s úspešným liečením parodontitis

A. Spôsobené iba mikrobiálnym plakom

B. Spolupôsobením systémových alebo lokálnych rizikových faktorov

- i. systémové rizikové faktory a ich modifikácie:
- a. fajčenie
 - b. hyperglykémia
 - c. faktory výživy
 - d. farmakologické prípravky predpisované a nepredpisované
 - e. pohlavné steroidné hormóny
puberta
menštruačný cyklus
tehotenstvo
orálne kontraceptíva
- ii. lokálne rizikové faktory (predisponujúce faktory)
- a. retencia plaku, napr. na okrajoch výplní
 - b. suchosť úst

C. Lieky indukujúce zväčšenie gingívy

3. Choroby gingívy neindukované zubným plakom

A. Genetické ochorenia

- i. hereditárna gingiválna fibróza

B. Špecifické infekcie

- i. Bakteriálneho pôvodu
- a. Neisseria gonorrhea
 - b. Treponema pallidum
 - c. Mycobacterium tuberculosis
 - d. Streptokoková gingivitis
- ii. Vírusového pôvodu
- Coxsackie virus (hand-foot-and-mouth disease)
- a. Herpes simplex 1 a 2 (primárny a rekurentný)
 - b. Varicella zoster (V. nervu)

c. Molluscum contagiosum

d. Human papilloma virus (squamous cell papilloma; condyloma acuminatum; veru ruca vulgaris; focal epithelial hyperplasia)

iii. Plesňového pôvodu

- a. Candidosis
- b. iné mykózy (histoplasmosis, aspergillosis)

C. Zápalové a imunitné ochorenia

i. Hypersenzitívne reakcie

- a. Kontaktná alergia
- b. Plasma cell gingivitis
- c. Erythema multiforme

ii. Autoimunitné ochorenia kože a ústnych slizníc

- a. Pemphigus vulgaris
- b. Pephigoid
- c. Lichen planus
- d. Lupus erythematosus
systémový LE
diskoidný LE

iii. Granulomatózne zápalové lézie (orofaciálne)

- a. Crohnova choroba
- b. Sarcoidosis

D. Reaktívne procesy

i. Epulidy

- a. Epulis fibromatosis
- b. Kalcifikovaný fibroblastický granulóm
- c. Vaskulárny epulis (pyogénny granulóm)
- d. Periférny obrovskobunkový granulóm

E. Neoplazmy

i. Premalígne stavy

- a. leukoplakie
- b. erytroplakie

ii. Malígne stavy

- a. skvamózny karcinóm
- b. infiltrácie leukemickými bunkami
- c. lymfóm Hodgkin/Non-Hodgkin

F. Endokrinné, výživové a metabolické poruchy

- i. Vitamínové deficientné stavy
- a. nedostatok vitamínu C

G. Traumatické lézie

- i. Fyzikálno-mechanické traumy

- a. frikčná keratóza
- b. ulcerácie mechanického pôvodu
- c. lézie navodené samopoškodením
- ii. Popáleniny chemického pôvodu
- iii. Popáleniny tepelného pôvodu
 - a. popáleniny gingívy

Záver

Pôvodná klasifikácia z roku 1999 ostáva v platnosti, nie je zrušená, je doplnená a inovovaná.

Nová klasifikácia má tú výhodu, že je spracovaná prehľadne tak, že vyšetrujúci vie, kam má nachádzajúci nález zaradiť, a okrem toho sú presne vymenované rizikové faktory. Podľa toho sa pomocou novej klasifikácie diagnóza spresňuje. Vyšetrovacie parametre odporúčané APA prostredníctvom Journal of Periodontology ostávajú v platnosti ako metódy voľby.

Tab. 1. Súhrnná klasifikácia chorôb gingívy

Tab. 1. Summary classification of gingival diseases

Zdravé gingívy	Gingivitis indukovaná plakom	Gingivitída neindukovaná plakom
Klinicky zdravé gingívy s intaktným parodontom	a. Gingivitis asociovaná iba s plakom	Gingivitída z genetických porúch
Klinicky zdravé gingívy s redukovaným parodontom a. pacient so začínajúcou parodontitis b. pacient bez parodontitis	b. Gingivitis podporovaná systémovými alebo lokálnymi rizikovými faktormi	Gingivitída zo špecifických infekcií
	c. Liekmi indukované zväčšenia gingívy	Gingivitída zo zápalových a imunitných ochorení
		Gingivitída ako reaktívne procesy
		Neoplazmy
		Endokrinné, výživové a metabolické poruchy
		Traumatické lézie
		Gingiválne pigmentácie

Literatúra

- CATON, J., G. et al.: A new classification scheme for periodontal and peri-implant diseases and conditions - Introduction and key changes from the 1999 classification. J Periodontol 2018. PMID 29926946.
- CHAPPLE et al.: Periodontal health and gingival diseases and conditions on an intact and a reduced periodontium: Consensus report of workgroup 1 of the 2017 World Workshop on the Classification of Periodontal and Peri-Implant Diseases and Conditions. J Periodontol. 2018 Jun; 89 Suppl 1: S74 – S84. doi: 10.1002/JPEN.17-0719.
- J CLIN PERIODONTOL 45 Suppl 20, Jun 2018, S68 – S77.
- JEPSEN, S. et al.: Periodontal manifestations of systemic diseases and developmental and acquired conditions: Consensus report of workgroup 3 of the 2017 World Workshop on the Classification of Periodontal and Peri-Implant Diseases and Conditions.
- KOSTLÁN, J., ŠKACH, M.: Nemoci parodontu. Zdrav. N. Praha 1957.
- NEWMAN, M., G., TAKEI, H., KLOKKEVOLD, R., P., CARRANZA, S., A., Carranza's Clinical Periodontology. Elsevier 11. ed. St. Louis(Mis). 2012.
- Parameters of Car. J. Periodomol. roč. 71, 2000; 5 Supplement.
- ŠKACH, M. a kolektív: Základy parodontologie. Avicenum, Praha 1984.
- ŠKACH, M., KOSTLÁN, J. a kol.: Onemocnění parodontu. Avicenum, Praha 1973.

MUDr. Silvia Timková, PhD
I. stomatologická klinika
LF UPJŠ a UNLP
Košice